

Boris Urbánek

„Nebýt jazzu, k orchestru bych se nedostal“

Ostravan Boris Urbánek je znám jako jazzový pianista, ale zároveň jde o jednoho z nejvšestrannějších zdejších skladatelů. Náhoda ho vedla i k založení jazzového klubu a festivalu.

TEXT: TOMÁŠ S. POLÍVKA

Jako skladatel máte zkušenosti s malými sestavami i orchestrem, s jazzem i popem. Co právě píšete?

Momentálně především písničky. Oslovil mě Jirka Korn, že by rád udělal novou desku. Známe se spoustu let a Jirka zpíval v mých projektech, asi proto si na mě vzpomněl. Zatím jsem mu poslal pět demosnímků a všechny se setkaly s pozitivní reakcí. Také píšu písničku pro Dashu, jednu z nejlepších zpěvaček u nás.

Zároveň mám i svoji jazzovou kapelu, ve které mi právě hraje pár nových mladých muzikantů, což mě inspiruje. Píšu tedy i pro sebe.

Znamená to, že se chystá nová profilová deska? Které z vašich kapel se to týká?

Ostravské party Boris Band Combination. Mám v ní úžasnou mladou bubenicistku Kristýnu Sibinskou, která teď, pro mě bohužel, pro ni samozřejmě bohudík, dostala čtyřleté stipendium na Berklee. Než po prázdninách odletí do Ameriky, rád bych tuhle sestavu ještě zachytil na albu. V kapele jsou výborní sólisté, navíc s námi hostuje i skvělý saxofonista

Jirka Halada, který se nedávno vrátil z Německa.

Připomenete komponování pro velká tělesa?

Větší orchestrální plochy mě zaměstnávaly před rokem dvěma, kdy jsem psal muzikál Harpagon je lakomec? pro Národní divadlo moravskoslezské. Divadlo má takový „polosymfonický“ orchestr, nástrojové sekce jsou trochu zmenšené, ale jde o práci pro velké obsazení. Což mě baví úplně nejvíc. Bohatství zvuku, které je v orchestru ukryto, je prakticky nekonečné. Když jsem před asi deseti lety dostal nabídku složit hudbu k filmu 7 dní hříchů, také jsem si produkci řekl o orchestr. Že hudbu napíšu rád, ale bez orchestru by to nemělo žádný velký význam.

V posledních letech jsem měl příležitost zahrát si s orchestry, když jsem jezdil s Vojtěchem Dykem a vymyslelo se spojení s Janáčkovou filharmonií Ostrava. Tam jsem se mohl vyřádit jak na orchestrálních aranžmá písní, tak psáním symfonických předeher. Ale baví mě i drobné útvary, napsal jsem znělku pro Českou advokátní komoru, kterou

jsme točili také s Janáčkovou filharmonií. Rád vzpomínám, když mi před asi dvaceti lety Honza Spálený zadal znělky pro ČRo 3. Dal mi tehdy k dispozici celý SOČR s panem Válkem. Ovšem asi nejšťastnější jsem se v mém skladatelském životě cítil při nahrávání muzikálů Mrazík s Janáčkovou filharmonií Ostrava s dirigentem Petrem Vronským a Romeo a Julie s Filharmoniky města Prahy pod taktovkou italského dirigenta Paola Gatta.

Která vaše skladba je nejhranější? A patří k těm, které považujete za nejpovedenější? Často tomu tak nebývá.

Já mám všechny svoje písničky rád. Nevzpomenu si na nic, o čem bych si řekl, že jsem psát neměl. Často ale na některé skladby zapomenu, a když je náhodou někde zaslechnu, řeknu si: „Jé, to znám, ježíš, to je vlastně moje!“

Bezkonkurenčně nejvíc se ovšem hraje písnička, kterou jsem napsal bez jakýchkoliv ambicí. Píseň hraboše z animovaného filmu Báječná show. Dlouho jsme nevěděli, kdo by ji měl zpívat, nakonec jsem navrhl Dana Bárta. Jde o takovou jednoduchou písničku na čtyři

akordy s jedním průtahem, nic víc. Ale když se dnes podívám na infografiku OSA se svými skladbami, v tom „koláčič“ zabírá Píseň hraboše přes tři čtvrtiny. Přitom se píseň i točila skromně, až na zpěv převážně v domácím studiu. A Dan ji vůbec nemá rád, i když ji samozřejmě zazpíval senzačně. Váhal, jestli má na nabídku kývnout, protože v té době zakládal Illustratosphere, chtěl se rozlétnout. A spadla mu do cesty taková dětská věc, která se pak hrála úplně všude. Dodnes ji má v repertoáru řada nejrůznějších interpretů. Splněný sen každého autora.

Oslovovat ty správné interprety i být osloven známým zpěvákem jako autor, to bývá výzva.

Při přípravě muzikálů obvykle máme v merku, pro koho by se jaká role hodila. Při psaní pak už přemýšlím nejen nad rolí jako takovou, ale dosazuji si do hudby konkrétního člověka, o kterém si představuji, že roli přijme. Naštěstí se zatím v naprosté většině případů podařilo, že roli zpíval interpret, kterého jsem si vysnil. Ostatně obracím se na lidi, se kterými mám dobré profesní i osobní vztahy.

Když se na mě někdo obrátí, ať mu napíšu písničku, je to samozřejmě zavazující. Ať už to byla Věra Špinarová, Leona Machálková, Beáta Dubasová, Richard Müller, J.A.R. nebo Vojtěch Dyk, těch lidí byla spousta. Člověk chce ze sebe vydat to nejlepší. A zároveň ušít někomu oblek na míru, pohodlný a podle jeho vkusu, aby se v něm cítil sám sebou. Protože on bude stejně nakonec zpívat sám za sebe.

Když mě oslovil Karel Gott, hned mi došlo – je jda, to je ohromná zodpovědnost. Byl jsem jiná generace, jako mladík jsem poslouchal bigbít, pak přišel jazz. Vlastně jsem Karla Gotta dlouho nemusel. Diametrálně jsem změnil názor, když jsme ho pozvali do muzikálu Mrázík. Přijel do studia a všechny nás oslnil. Jak šarmem, tak naprostou profesionalitou. A když mě později požádal o písničku, hodně jsem si toho vážil a dělal vše, abych ho nezklamal.

Jaké to je, když vám interpret předělá frázování a třeba i melodickou linku zpěvu po svém?

Nastane zvláštní moment. Já nazpívám demo, pak přijde interpret a pojme věc trochu jinak. Chvilku se s tím musím srovnávat. Řeknu si: „Aha, takhle ty to máš.“ A vlastně proč ne? Je to přirozené. Jedině tak se interpret může cítit v písni dobře. Nežijeme v době Richarda Wagnera, kdy se árie musela zpívat nachlup přesně, jak byla napsána.

Které z vašich vlastních kapel jsou v současnosti neaktivnější?

Svého času jsem trpěl příjemnou schizofrenií, kdy jsem hrál až ve čtyřech jazzových kapelách najednou. Tři byly moje autorské, Tutu, ostravská Boris Band Combination a pražská Rhythm Desperados. A k tomu hrávám se Štěpánem Markovičem v AghaRTA Gangu moderní jazzový repertoár. Tutu jsem ale musel uzavřít. Hráli v ní skvělí muzikanti ze Slovenska Martin Gašpar a Marcel Buntaj, kteří už byli tak profesně vytížení, že se nám nedařilo sladit termíny koncertů.

Na čas jsem nastoupil do brněnského B-Side Bandu, což je sice big band převážně populární, ale dělá i jazzové věci. Teď se to ale zase zúžilo, protože Vojtěch Dyk spolupráci s B-Side Bandem uzavřel. Já také. O to víc jsem se začal věnovat Boris Band Combination. O tom, že jazzové hraní má nejen smysl, ale i šanci na úspěch, mě přesvědčila i naše loňská účast na jazzovém festivalu v Batumi v Gruzii. Vůbec jsem předem netušil, že jde o tak velký festival, poslouchalo nás na dva tisíce lidí. Nádhera. A to jsem předtím propadal chmurám ve smyslu „Jazz? Koho to dneska zajímá?“

Současná mladá jazzová generace je naopak velmi agilní. I když i ti nejlepší musí třeba učit, aby se uživil.

Školy chrlí spoustu výborně připravených muzikantů. Na druhé straně jim nezávidím, jazz nikdy nebude žádný skvělý zdroj obživy.

Za důležité ovšem považuji nejen brilantně hrát, ale také skládat. Což říkám i svým studentům. Pište. Skvěle hrát se může naučit spousta lidí. Jak žertuje Emil Viklický, na Berklee už mají tak dokonalou metodiku, že by naučili jazzovou improvizaci i cvičenou opici.

Nejcennější na muzikantovi je ovšem osobitost. Schopnost najít se a prezentovat sám sebe. Jazz je fantastický právě v tom, že doslova vybízí „zkus něco svého, nového“. Ta hudba se stále vyvíjí, je třeba se vyvíjet s ní.

Já sám jsem skladatel samouk. I v instrumentaci symfonického orchestru, což je náročné řemeslo. Je důležité chtít a mít tu píli. Začátky byly těžké, koukal jsem do učebnice aranžování od Vlastimila Hály nebo do Moderní instrumentace Jana Rychlíka, učil se specifikace jednotlivých nástrojů. Pořád je to pro mě svět objevování. Ovšem zkušenosti

Boris Urbánek s Karlem Gottem, foto: Lenka Hatašová

s hraním jazzu vám pomůžou. Jazz mi odkryl harmonii, vedení hlasu, kontrapunkt, veškeré „vnitřnosti“ hudby, vše, co přirozeně používám i při komponování pro orchestr. Nebýt jazzu, k orchestru bych se nedostal.

Se zmíněnou kapelou Tutu, pojmenovanou podle desky Milese Davise, se pojí výtečná historka se samotným Milesem...

V roce 1988 jsme s Peterem Lipou, což je také jeden z mých celoživotních

souputníků, pro které píšu písničky, hráli na festivalu v Pori ve Finsku. Hrál tam i Miles Davis. Když jsme se vraceli, na letišti jsme čekali spolu s Milesovou kapelou. V odbavovací hale seděli Adam Holzman, Robert Irving, Foley, Darryl Jones, Mino Cinélu a samozřejmě Miles. Úplně jsme zešileli, sebrali odvahu a vydali se za nimi pro podpis. Měli jsme společný let z Pori do Helsinek v takovém malém letadélku. Sedl jsem si k Adamu Holzmanovi, kecali jsme o syntezátorech a svěřil jsem se mu, jak mám Davise rád. A on mě povzbuzoval, ať jdu za ním a řeknu mu

to. Bránil jsem se, že je to blbě, ale on mě přesvědčil, že Miles bude mít radost. Tak jsem se nakonec osmělil a v Helsinkách, když jsme čekali na kufry, za ním zašel. Řekl jsem, jak ho obdivuji, že jsem založil kapelu Tutu a jestli mu to nevadí. A on že vůbec, že je to naopak skvělé, a dokonce mi do programu festivalu napsal věnování „For Tutu Miles Davis“. Zážitek na celý život.

Podílel jste se také na založení ostravského jazzového

klubu Parník, organizujete festival Jazz Open Ostrava.

Nemám ambice dělat promotéra nebo dramaturga, protože to neumím. Jsem muzikant a chci hrát. Jazzový klub i festival jsem vlastně založil z nutnosti, protože v Ostravě nebylo kde hrát. A šlo o náhodu. V letech 1989 až 1991 jsem v Divadle Petra Bezruče nastudoval jazzový muzikál Cvkostory polského autora a režiséra Andrzeje Strzeleckého, kde jsem s triem i účinkoval. Ředitel divadla Otakar Prajzner tehdy prohlásil, že je to senzační a jestli nechci založit v divadelním klubu Blaník jazzový klub. Hned jsem po tom skočil a každý čtvrtek jsme měli v Blaníku jazz club. Hrávali jsme tam s Tutu a začal jsem tam zvat také Janu Koubkovou, Luboše Andršta, Štěpána Markoviče, Honzu Konopásku a mnoho dalších. Jako mladíci se tam poprvé představili Rosta Fraš, Michal Žáček nebo Pavel Wlosok. Scéna měla úspěch, bývalo narváno, až přišla od města nabídka založit samostatný jazzový klub v prostoru vily u radnice. Tak

vznikl v roce 1996 Parník, kde došlo i k nádherné dohře historiky z Pori. Na první koncert pro veřejnost jsme tam pozvali kapelu Adama Holzmana. Na Adama jsem měl kontakt a on zrovna šťastnou náhodou jel turné po Evropě. Momentálně funguji v Parníku jako „přítel na telefonu“, takový nezávazný poradní hlas dramaturgie.

Stejnou náhodou, z jednotlivých open air koncertů, vznikl festival Jazz Open Ostrava. Z radnice přišli s návrhem, že se jim venkovní koncerty líbily a ať požádám o grant na festival. Tak jsem požádal. Ovšem já na to úplně zapomněl. Za tři měsíce mi volali, že jsem si ještě nepřišel pro peníze na zorganizování akce. Nejdříve jsem se jim snažil vysvětlit, že si mě asi s někým spletli. No a Jazz Open byl na světě. Letos už bude 17. ročník. Hrály u nás hvězdy jako Kenny Garrett, Billy Cobham, The Brand New Heavies nebo Yellowjackets. Pokud vše dobře dopadne, mohl by letos přijet třeba Louis Cole. Samozřejmě dáváme prostor i zdejší scéně, s důrazem na mladou generaci. ☒